

Täysistunto

Tiistai 26.11.2024 klo 14.02—19.56

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 talousarvioesityksen (HE 109/2024 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 191/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Purra. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2024 lähentyessä loppuaan näkyy taloudessa monia pieniä positiivisia asioita, vaikka epävarmuus on suurta ja monelta suunnalta, kuten esimerkiksi Saksasta, kuuluu entistä huonompaa. Ennustelaitosten mukaan Suomen talous kasvaisi ensi vuonna ehkä noin 1,5 prosenttia. Tämä on tietysti vaatimatonta talouskasvua, mutta joka tapauksessa selvästi parempaa kohti olemme menossa. Korkotaso on lähtenyt kesän jälkeen ripeään laskuun, ja euribor lähentyy jo kahta prosenttia. EKP laskenee ohjauskorkojaan lisää. Investointien osalta laskeva korkotaso tarkoittaa lisää kannattavia investointilaskelmia ja siten uusia investointeja. Kuluttajille jää korkojen laskiessa lisää rahaa käteen, kun asuntolainojen ja muiden lainojen korkomenot vähenevät. Hallituksen elvyttävä finanssipolitiikan linja kuluvalle ja ensi vuodelle sekä mittava investointipaketti avittavat osaltaan taloutta kasvuun.

Taloussuhdanne on kieltämättä edelleen vaikea, ja siksi valtion elvyttävä talouspolitiikka on sopivaa ajankohtaan nähden. Ensi vuonnakin valtiontalous on raskaasti alijäämäinen. Valtion alijäämä nousee miltei 12,5 miljardiin euroon. Se on valtava summa. Oppositio tästä varmasti mielellään muistuttaa huomennakin, mutta toki on selvää, että alijäämä olisi useita miljardeja enemmän opposition talousopeilla. Valtionvelka kasvaa edelleen, mutta jos onnistumme yhdeksän miljardin kokonaisuudessa, saamme julkisen velan vakautetuksi vaalikauden loppuun mennessä.

Joka tapauksessa on selvää, että valtiontalouden sopeuttamisen tulee jatkua seuraavallakin vaalikaudella, sen verran syvällä kynnämmme tässä suossa. Vetoapua ei ole liiemmin tullut kansainvälisestä tilanteesta. Saksan talous yskii, ja sodan varjot ovat Euroopan yllä. Puolustusmenojen vuoksi valtion menopaine on kasvamassa. Sote maksaa, ja vienti ei vedä. Kansainvälinen valuuttarahasto, IMF, on kuitenkin antanut täyden tukensa hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

talouspoliittiselle linjalle, ja samaa viestiä on tullut Euroopasta. Olemme tekemässä siis oikeita asioita, mutta suunnan kääntäminen on erityisen hankalaa, varsinkin tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Hallitus antaa eduskunnalle nyt täydentävän ehdotuksensa koskien vuoden 2025 valtion talousarviota. Esitykseen sisältyy muun muassa hallituksen neljän miljardin euron investointiohjelmaan liittyviä ehdotuksia. Tuloarvioita korotetaan 67 miljoonalla ja määrärahoja 405 miljoonalla. Hallitusohjelman mukaiseen neljän miljardin euron investointiohjelmaan ehdotetaan täydentävässä esityksessä yhteensä yli 1,5 miljardia uusina valtuuksina ja määrärahoina. Tästä ensi vuodelle kohdentuvat uudet määrärahat ovat noin 141 miljoonaa ja määrärahojen vähennykset noin 27 miljoonaa. Vuodelle 2025 kohdentuvat uudet määrärahat katetaan täydentävään esitykseen sisältyvillä omaisuustuilla. Hallitusohjelman mukaisen investointiohjelman valtuudet ja määrärahat nousisivat talousarvion täydennysesityksen myötä yhteensä noin 3,4 miljardiin euroon. Lisätulot investointiohjelman rahoittamiseksi tulevat tuloutumaan vuoden 2026 loppuun mennessä, ja ne sisällytetään myöhemmin annettaviin talousarvioesityksiin.

Investointiohjelman toteuttaminen ei lisää julkisen talouden velanottotarvetta. Investointien saaminen liikkeelle on nyt ensiarvoisen tärkeää, koska taloudellinen suhdannetilanne on heikko. Perusväylänpito sekä tie- ja raidehankkeet tarkoittavat työtä ja tekemistä joka puolella Suomea.

Isona hankkeena sovitun mukaisesti ehdotetaan Länsiradan rakentamisvaiheen rahoittamiseksi valtion rahoitussitoumukseksi enintään 400 miljoonan euron valtuutta, edellyttäen, että muut Länsirata Oy:n omistajat, toisin sanoen kunnat, rahoittavat hanketta vähintään 400 miljoonalla eurolla. Vuonna 2025 valtion osuus Länsirata Oy:n pääomituksesta olisi 10,55 miljoonaa. Valtio sitoutuisi ehdotettuun valtuuteen osakassopimuksen allekirjoituksella sopimuksen ehtojen mukaisesti.

Rautatieliikenteen kulunvalvontajärjestelmän modernisointiin ja peruskorjausinvestointiin ehdotetaan kymmenen miljoonan euron valtuutta ja miljoonan euron määrärahaa. Hanke tarvitsee tulevina vuosina merkittäviä panostuksia mutta on sinällään välttämätön.

Investointiohjelmasta on sovittu rahoitettavan myös maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskeviin MAL-sopimuksiin sisältyvät toimenpiteet, jotka löytyvät hankkeittain nyt tästä täydentävästä esityksestä.

Osana hallituksen investointiohjelmaa ehdotetaan myös 400 miljoonan euron valtuutta merkittävien puhdasta siirtymää edistävien teollisten investointien valtiontukiohjelmaan. Valtuudesta ei arvioida aiheutuvan menoja ensi vuonna.

Hallitus on samoin antamassa esityksen investointien verohyvityksestä yli 50 miljoonan euron investoinnille komission kriisipuitteiden mukaisesti vielä tämän vuoden puolella.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus ja ulkoinen turvallisuus ovat alati suuremmassa roolissa, valitettavasti. Maahanmuuttoon liittyvien riskitekijöiden vuoksi keskusrikospoliisille ja suojelupoliisille ehdotetaan lisää rahoitusta oleskelulupajärjestelmän turvallisuuden vahvistamiseen.

Sisäministeriön määrärahoihin ehdotetaan viisi miljoonaa euroa Ukrainan materiaaliapuun ja sen kuljetuskustannuksiin. Ukrainassa on edessä vaikea talvi, niin sotilaille kuin siviileille.

Syyttäjälaitokselle ja tuomioistuimille ehdotetaan lähes miljoonan euron määrärahaa lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumisen vuoksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan Learjet-lentokonekaluston korvaamiseksi 25 miljoonan euron suuruista siirtoa puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetuista määrärahoista. Lentokonekaluston hankintaan liittyy vuoden 2025 toimintamenojen tilausvaltuuden enimmäismäärän lisääminen 52 miljoonalla, ja hankinta on suunniteltu toteutettavaksi nykyisillä määrärahoilla.

Tullille ehdotetaan kolmen miljoonan lisäystä pakotevalvonnan, tullitarkastuslaitteiden rahoitusvälineen kansallisen omarahoitusosuuden ja Virve 2 -palvelun käyttöönoton kustannuksiin.

Arvoisa puhemies! Nostan vielä muutaman poiminnan tästä täydentävästä talousarvioehdotuksesta:

Museoviraston toimintamenoihin ehdotetaan siirrettäväksi miljoona euroa taiteen ja kulttuurin edistämisen avustuksista. Hallitus varmistaa osana opetus- ja kulttuuriministeriön ja Museoviraston vuosittain käymää tulosneuvotteluprosessia, ettei Seurasaarta tai eräitä muita museota suljeta. Säästöjä sen sijaan tällekin sektorille tulee, kuten aiemmin on linjattu.

Lääkkeiden vuosittaisen omavastuun osittamiseksi käynnistetään kokeilu, jossa Kansaneläkelaitos luottotaisi lääkkeiden alkuomavastuuta tietyissä tilanteissa. Kokeiluun ehdotetaan 2,5 miljoonan euron määrärahaa. Tämä helpottaa pienituloisten asemaa lääkekustannusten jaksottamisessa.

Osana hallitusohjelman sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kokonaisuutta hallitus esittää Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen vahvistamiseen 8,5 miljoonan euron määrärahaa. Lisäksi toimeentulotuen kautta maksettavan keliakiakorvauksen korotukseen ehdotetaan puolen miljoonan euron lisäystä toimeentulotukeen.

Arvoisa puhemies! Taloustilanteemme vaatii pitkäjänteistä ja pitkäkestoista sopeutusta ja hyvin tiukkaa menokuria. Hallitusohjelma ja viime kevään kehysriihen päätökset panevat toimeen niitä välttämättömiä sopeutustoimia, joita maamme tarvitsee. Merkittävät infrahankeet ja hallituksen kasvutoimet — jo päätetyt, täytäntöönpannut, tulossa olevat ja mahdollisesti aivan uudet — auttavat toisaalta osaltaan maatamme pystyyn. Tarvitsemme investointeja ja uskallusta. Hallituksen talouspolitiikan linja perustuu realismiin, vastuunkantoon ja tulevaisuususkoon. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt käynnistetään debatti. Meillä on kokonaisuuteen 45 minuuttia. Jos debattipuheenvuoroja on riittävästi, niin käytetään niihin koko se aika. Mehän lopetamme sitten 14.55. Mutta katsotaan, miltä näyttää. — Edustaja Lohi, joka toimii valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajana.

14.13 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan tästä täydentävästä talousarvioesityksestä kaksi keskeistä huomiota.

Ensimmäinen on se, josta meidän kaikkien pitäisi olla huolissaan, eli velanotto vain kiihtyy: 12,4 miljardia otetaan velkaa ensi vuonna. Tämäkin tuo 338 miljoonaa euroa lisää velanottoa. Tämä on viiteen vuoteen kaikista korkein luku. Siis ainoa vuosi, jolloin on ollut näin korkealla, oli poikkeuksellinen koronavuosi 2020. On meidän yhteinen ongelma ja huoli, että velkaantuminen vain kiihtyy.

Toinen keskeinen on se, että tässä otetaan nyt verotulokertymää alaspäin ennakoidusta 72 miljoonaa, ja kyllähän itse näkisin, että ollaanko nyt saavutettu tällainen saturaatio eli kyllästymispiste, että kun veroja on nyt hinattu kaikkialla, alviakin maailmanennätystasol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

le, niin se alkaakin tulemaan toimeliaisuutta vastaan täällä Suomessa. Ihmiset ovat kyllästyneet tähän, ja talous kääntyy laskuun, kun verotetaan liikaa. Näillä huomioilla, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

14.14 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, kyllä tässä nyt niin käy, että verotuloarviot menevät alas ja velka-arviot menevät ylös, ja tämän päivän työllisyyslukematkin näyttivät siltä, että työllisiä on vähemmän kuin vuosi sitten ja työttömiä on enemmän kuin vuosi sitten.

Kyllähän tässä nyt täytyy varmasti hallituksenkin nähdä, että teidän tulostaulunne tämän talouspolitiikan suhteen on varsin heikko. Työllisyyttä on hoidettu surkeiden koko Euroopan unionissa. Suomi velkaantuu eniten Euroopassa. Ja mikä oikeastaan minusta on aika pysäyttävää, on se, että Suomen kasvuluku on kymmenenneksi huonoin koko maailmassa, siis koko maailmassa, ja lienee selvä, että kun tällaisia lukemia on, niin jotain tulisi tehdä. Sanon suoraan, että minusta hallituksella suuri virhe on ollut se, että hallitus omilla toimillaan on jarruttanut kasvua ja lisännyt työttömyyttä. Muun muassa nämä arvonlisäveromoukarit sitä tekevät, ja samalla tavalla taloutta kuihdutetaan [Puhemies koputtaa] myös esimerkiksi rajuilla menoleikkauksilla. Nyt tarvitaan suunnanmuutos. [Sheikki Laakso: Sitä me yritetään just!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Minuutin mittaisia vain. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.16 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän täydentävän esityksen surullisin yksittäinen luku on todella se yli 300 miljoonaa, jolla ensi vuoden alijäämää tarkistetaan entisestään huonompaan suuntaan. Kun olen kuunnellut puheenvuoroja täällä salissa, niin kyllä hallituspuolueiden edustajat täällä pitkin tätä koko kautta ovat lupailleet, että kyllä tämä velkaantuminen tässä vähenee. Tosiasia on se, että kun me katsoimme nyt sitä ensi vuoden velkaantumista ja vertaamme sitä vaikkapa tähän teidän ensimmäisen vuoden velkaantumiseen, niin ensi vuodellekin te esitätte enemmän velkaa kuin tälle vuodelle. Keskeinen syyhän on juuri siinä, että työllisyyspolitiikassa hallitus on suoriutunut koko Euroopan surkeiden. [Sheikki Laakso: Mistä edustaja leikkaisi?] Siitä, kun hallitus aloitti, työllisten määrä on vähentynyt yli 50 000:lla — yli 50 000:lla.

Hallitus menee aina suhdanteen taakse, mutta kaikkialla muuallakin on sama suhdanne. Voiko valtiovarainministeri nyt kertoa, mitä Suomessa tehdään paljon huonommin kuin muualla Euroopassa, kun me tässä samassa suhdanteessa suoriudumme kaikista surkeiden?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.17 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tilanne Suomen valtiontalouden kannalta on aivan onneton. Kuten me tiedämme, 17 vuoden ajan tämän kansantalouden, Suomen, tuottavuusluvut ovat olleet alamäessä koko ajan.

Ja sitten tämä järjetön energian hinnan nosto on vaikuttanut: Meiltä on purettu valtakunnan verkosta sähköä. Kun huomioidaan kaikki sähköntuotanto, 5 000—6 000 megaa on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

sähköntuotantoa vähennetty purkamalla voimalaitoksia, tekemällä turve kannattamattomaksi, ja Venäjän tuonti kun on loppunut, niin yli 6 000 megaa on lähtenyt sähköntuotantotehoa. Tämä on nostanut sähkön hinnan aivan pilviin. Kaikki me olemme tässä asiantuntijoita, hyvät ystävät, kaikki me tiedämme. Ajatelkaa pientä eläkeläistä tai pienituloista lähihoitajaa, joka yrittää elää kituutta, kun sähkökin jo maksaa. Samoin kaukolämmön hinta on noussut kymmeniä prosentteja. Kaksi laskelmaa tein, joista toisessa kaupungissa oli noussut kaukolämmön hinta 50 prosenttia. Kaikki tämä vaikuttaa valtavasti kaikkien tuotteiden ja palveluiden hintaan.

Jos me emme tätä hintapommia ala purkaa, niin näitä tällaisia täydentäviä esityksiä saamme tehdä kymmeniä ja valtiolla tulee kohta eteen joko luottoluokittajat tai sitten [Puhemies koputtaa] EU:n alijäämämenettely. Pakko on tehdä nyt [Puhemies koputtaa] ja äkkiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

14.18 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous on tosiaan hallituksen massiivisista leikkaustoimista huolimatta edelleen alijäämäinen, ja hallituksen leikkaukset vievät väärään suuntaan. Kuten täällä on todettu, työttömyysluvut ovat erityisen vakavat.

Investointihankkeiden liikkeellelähtö on sinänsä ensiarvoisen tärkeää, mutta kärjen tulee olla aidosti vihreän siirtymän hankkeissa, joilla ei aiheuteta haittaa luonnolle tai ympäristölle. Länsiratainvestointi edellyttää, että kunnat rahoittavat sitä 400 miljoonalla eurola. Tämä ei ole itsestään selvää tilanteessa, jossa kuntien omat investointiohjelmat pullistelevat. Päätökset eivät kuntien valtuustoissa ole läpihuutojuttu. Miten tähän on varauduttu?

Nostan myös hallituksen kotimaiseen kulttuuriin kohdistamat massiiviset leikkaukset. Sinänsä hyvä, että Museoviraston hätähuuto sai hallituksen heräämään, mutta entä kuuroille korville kuuluneet, kaikuneet teattereiden, orkestereiden ja muiden taide- ja kulttuuri-alan toimijoiden hätähuudot?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa.

14.19 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valtiovarainministerille täydentävän budjetin esittelystä. On hyvä asia, että sen uponneen laivan, jonka hallitus ja hallituspuolueet saivat edelliseltä hallitukselta, keula näyttää alkavan olla jo pinnan päällä.

Kiitos valtiovarainministeri Purralle siitä, että olette sitkeästi tehnyt töitä. Vaikeita päätöksiä on tarvinnut tehdä, mutta tavoitteena on se, että Suomessa työ kannattaa ja suomalainen hyvinvointiyhteiskunta voidaan pelastaa. Sen eteen tehdään työtä.

Nostan yhden asian tästä täydentävästä budjetista, ja se on lainauskorvaukset. Sinne tulee 530 miljoonaa euroa, ja tämä mahdollistaa nyt todennäköisesti sen, että niiden suomalaisten kirjailijoiden ja kirjallisuuden tekijöiden, jotka tekevät kovasti työtä, saama palkkio ei pienene. Eli kirjailijan ja kääntäjänkin työn pitää kannattaa.

Huomenna me näemme sitten, miten oppositio voisi tehdä tämän paremmin, mutta lyhyellä vilkaisulla — tai oikeastaan aika pitkän lukemisen jälkeen — voin sanoa, että kyllä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

olisi pitänyt pystyä parempaan. [Puhemies koputtaa] Eli hyvä, että meillä on valtiovarainministeri Purran ja Orpon hallitus, se on Suomen etu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Nieminen.

14.21 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valtiovarainministerille täydentävästä esityksestä. Olemme äärettömän iloisia ainakin Hämeen seudulla näistä investointiohjelmista. On tärkeää, että panostamme todellakin teihin, liikenteeseen, raideinfraan ja tieinfraan. Sinne esitetäänkin mukavia lisäyksiä. Tämä luo juuri sitä kasvua ja elinvoimaa, mitä täällä kaikki kovasti peräänkuuluttavat.

Meillä on kaupunkiseuduilla tällä hetkellä tietysti isoja huolia ja murheita monessa suunnassa, ja yksi on tosiaan tämä työpaikkojen tarve. Kyllä nämä investoinnit tarkoittavat sitä, että me niitä työpaikkoja tullaan myös saamaan. Nämä ovat asioita, mitkä on jätetty aikanaan tekemättä.

Nostan myös — oma lukunsa on tietysti MAL-rahoitus, mikä on todella hyvin tällä hetkellä suunnattu — turvallisuuden asiat. Ja erittäin kiitollinen olen Kelan valtuutettujen puheenjohtajana Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen määrärahasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

14.22 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on hyvin jo kuvailtu sitä, minkälaisesta kokonaisuudesta on kyse, ja juuri niitä epäonnistumisia, mitä on tullut esimerkiksi työllisyyden hoidossa ja verotuksessa.

Mutta suurien linjojen lisäksi tässä on myös pieniä kokonaisuuksia.

Otan sieltä nyt vain yhden pienen nyanssin, joka oli tämä, että opintolainojen takauksia on lauennut enemmän valtion maksettavaksi. Tämähän on asia, joka kertoo erityisen paljon siitä tilanteesta, missä todellisuudessa esimerkiksi meidän opiskelijat ja opiskeluiden jälkeen töihin valmiit opiskelijat ovat, että ei löydäkään sitä työtä eikä olekaan rahaa maksaa niitä opintolainoja sitten takaisin. Se on yksi asia tässä työllisyyden epäonnistumisessa.

Meillä on esimerkiksi sote-sektorilla nyt tilanne, jossa on satoja työnhakijoita yhtä työpaikkaa vastaan. Kuinka olette ajatelleet, että tämä työllisyys hoidetaan niin, että nuorilla olisi näkymä siitä, että töitä kyllä löytyy? [Sheikki Laakso: Varmaan maahanmuutolla! — Piritta Rantanen: Ai se oli teidän vastaus!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

14.23 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Joo, todellakin lainauskorvauksia palautuu, mutta samalla arvonnäisävero nousee kymmenestä neljään toista, että siinä kiitos kirjailijoilta, tästä hiukan... No, odotamme, että kirjallisuustilaisuus alkaa puolen tunnin päästä, jossa Sarkomaa voi avata näitä päätöksiä enemmän.

Mutta järjetön on yksi kohta täällä — nyt on se rahahana auki — ja se on se Turun tunnin juna. Pari viikkoa sitten sanottiin täällä, että ensi vuodelle ei ole yhtään rahaa budjetissa. No täydentävässä nytten on. Se tarkoittaa, että 10,55 miljoonaa euroa on pääomitus. Se tarkoittaa, että hana on auki ja perussuomalaiset ovat lupautuneet toteuttamaan Turun tunnin junan tilanteessa, jossa valtiovarainministeri juuri totesi, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] että sote maksaa, puolustus maksaa ja me kynnamme tässä suossa. No, me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

todellakin kynnäimme tässä suossa ja kynnäimme vielä syvemmillä suossa, jos nyt sitoudumme tähän pääomittamiseen ja jatkamme sitä. Miljardilaskut ovat meillä edessä, kustannukset nousevat. Mitä tästä muu maa hyötyy? Tämä on siltarumpuhanke turkulaisille. [Ben Zyskowitz: Siksi keskusta sitä aikanaan ajoi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström.

14.24 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kuten edustaja Ovaska täällä toi esiin, niin tässähän se nyt on: ehdotus eduskunnan ratkaisevasta päätöksestä, länsiradasta, eli Turun tunnin junasta. Ehdotus on 400 miljoonan euron valtuutus, edellyttäen, että muut Länsirata Oy:n omistajat rahoittavat hanketta vähintään samalla summalla. Hankkeen ensimmäisen vaiheen kustannukset ovat kokonaisuudessaan vielä suuremmat, arvioiden mukaan noin 1,3 miljardia euroa. Eli jos valtio ja kunnat pääsevät sopuun, niin yhtiön täytyy vielä jollain tavalla, esimerkiksi lainalla, löytää 500 miljoonaa euroa. Ja koska yhtiön omistajia ovat muutamat kunnat ja valtio, niin tämä on erittäin kallis hanke julkiselle taloudelle. Käsitykseni mukaan ministeriöiden omat laskelmat eivät puolla tämän hankkeen etenemistä.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole ilmastoteko, mutta ennen kaikkea minun mielestäni meillä ei ole varaa tähän. Rahaa tarvittaisiin muihin asioihin. Liikennepuolella voisimme ensiksi laittaa nykyrataverkon kuntoon. [Sheikki Laakso: Tämä se vasta puhe oli!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen. [Timo Vornanen: Arvoisa puhemies, olen perunut tuon pyyntöni.] — Aha, selvä. [Ben Zyskowitz: Mä voin ottaa!] — Seuraavaksi edustaja Valkonen.

14.26 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täältä vasemmalta laidalta esitettiin väite, että suhdanne olisi sama kaikissa maissa. No, ei todellakaan ole. Tämmöinen on pöyristyttävä väite. Monet muut pärjäävät, ovat vahvassa kasvussa, [Välihuutoja] ja se johtuu juuri siitä, että monet muut maat — suuri osa Länsi-Euroopan maista — ovat tehneet ne tarvittavat uudistukset, joita demarit ovat vastustaneet tässä maassa pahimpina jarrumiehinä vuosikymmeniä. Vastauksena edustaja Räsänen kysymykseen: Suomen surkea suoritus johtuu muun muassa jäykistä työmarkkinoista, lannistavasta sosiaaliturvasta, ylikireästä verotuksesta, liiasta byrokratiasta, mammuttimaisista julkisista menoista — kaikki sosiaalidemokraattien lempilapsia, teidän tähän maahan rakentamianne. Ja vieläköän ette suostu tunnustamaan, että näitä pitää korjata. Tosin tänään tuli uutinen, että vaihtoehtobudjetissanne ette esimerkiksi peruisi ansiosidonnaisen leikkausta, asumistuen leikkausta, vuorotteluvapaan leikkausta, suojaosista luopumista. [Oikealta Oho!] Eli onko näin, että SDP sittenkin tunnustaa, [Puhemies koputtaa] että tässä maassa on paljon kuntoon laitettavaa? Ilmiselvää on, että hallituksen toimet ovat täysin oikeat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Aika. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.27 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän on täytynyt käydä niin, että edustaja Valkonen ei ole edes lukenut tätä hallituksen täydentävää talousarvioesitystä. Käsittääkseni, kun täältä oikein tarkasti katson, velkaantuminenhan siis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

pahenee ensi vuodelle tähän vuoteen verrattuna, eli siis hallitus esittää ensi vuodelle enemmän velkaa kuin se esitti tälle vuodelle, ja tälle vuodelle hallitus esitti enemmän velkaa kuin silloinen hallitus esitti vuodelle 23. Elikkä tosiasia on se, että tämän kauden aikana velkaantuminen on vain pahentunut. [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto]

Mitä tulee sitten tähän työllisyyteen, niin todella te lupasitte, että tämä hallitus lisää työllisyyttä 100 000 työpaikalla — niin te olette luvanneet. Mikä on tällä hetkellä saldo? Tämän hallituksen saldo siitä, kun te olette aloittaneet, on miinus 51 000 työllistä, siis miinus 51 000 työllistä. [Sheikki Laakson välihuuto] Tällaiseen ei ole yksikään hallitus Euroopassa pystynyt, mutta tämä Suomen hallitus vaan pystyy. Ennen kuin nyt alatte muita syyttelämään, niin jospa kantaisitte vastuunne edes nyt omista virheistänne. [Sheikki Laakso: Ymmärrätekö nyt, edustaja, mistä puhutaan?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja edustaja Valkonen vielä vastaa.

14.28 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällähän esitetään aivan hullunkurisia väitteitä, siis kuka tahansa tämän sanoj jo viime kyselytunnilla. Kuka tahansa, joka on avannut edes kansantaloustieteen alkeisoppikirjan, ymmärtää, että suhdanteita ei mikään poliittinen hallitus tietenkään määritä. Miten ihmeessä tämän hallituksen työllisyystoimet olisivat voineet vaikuttaa, kun niistä iso osa on vielä eduskunnan käsittelyssäkin? [Joona Räsänen: Te lupasitte! — Perussuomalaisten ryhmästä: Työ on kesken!]

Hallitus — viime hallitus, sitä edellinen tai tämä hallitus — ei tietenkään määritä korkotasoa, maailman vientimarkkinoiden tilannetta tai geopolitiittisia riskejä, joita tällä hetkellä on valtavat määrät, vaan me tässä salissa vastaamme siitä, että talouden rakenteet ovat kunnossa. Niitä välttämättömiä talouden rakenneuudistuksia te olette vastustaneet vuosikymmeniä. Tämä hallitus vihdoinkin tekee niitä. Tällä hetkellä on totta, että meidän kansantalous suoriutuu erittäin surkeasti, ja siitä johtuu tämä hurja velkaantuminen, joka on liian korkea. Mutta tähän olette täällä esimerkiksi [Puhemies koputtaa] vastustaneet valtiontalouden kuntoon laittamista voimakkaasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

14.29 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siellä vasemmalla laidalla pitäisi nyt olla malttia odottaa tämä hallituskausi loppuun asti, ja sitten vasta nähdään, mitkä ne meidän tulokset ovat. [Naurua vasemmistoliiton ja sosiaalidemokraattien ryhmistä] Ei olla vielä edes puolivälissä, elikkä malttakaa nyt vielä hetki. On nimittäin aivan selvää, että säästötoimien vaikutukset näkyvät monelta osin vasta pitkällä aikavälillä. Ei sieltä ole saatavissa nopeita pikavoittoja, ja siksi tässä tarvitaan malttia.

Tosiaan, täydentävän lisätalousarvion mukaan valtion nettovelantarpeen ensi vuonna arvioidaan olevan yli 12 miljardia. Mutta vaikka se summa on suuri, niin pitää muistaa, että on tehty merkittäviä sopeutustoimia noin 9 miljardin osalta, ja jos ne täysimääräisesti realisoituvat, niin kyllä tässä toiveita on siitä, että hallitus myöskin tavoitteisiinkin pääsee. Kovia toimia on tehty ja tullaan tekemään edelleenkin, mutta siitä huolimatta kokonaisveroaste ei nouse, työntekijöiden ostovoima kasvaa ja vaikeasta taloustilanteesta huolimatta me panostetaan edelleenkin myöskin turvallisuuteen. Niin kuin näkyy, poliisi saa lisää rahaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

14.30 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen mukaan tässä huonossa suhdanteessa ei tässä Lama-Orpon ja Lama-Purran hallituksessa itsessään ole mitään syytä, [Miko Bergbom: Naurettavaa!] mutta tämä huono suhdanne ei kyllä hallitusta estä myymästä valtion tuottavaa omaisuutta, siis viemästä lypsävää lehmää teuraaksi, siis käytännössä myymästä tässä todella huonossa suhdannetilanteessa valtionyhtiöiden osakkeita. [Sheikki Laakson välihuuto] Näillä myynneillä tilkitään tätä historiallista velanottoa ja rahoitetaan monenlaisia mitä mielikuvituksellisempia hankkeita, niin kuin vaikkapa tämä Orpon lempihanke tunnin juna tai sitten tämä Kela-kokeilu, jolla yli 65-vuotias pääsee yhden kerran — huom., yhden kerran — käymään yksityisessä terveydenhuollossa lääkärillä, ja tätä mainostetaan nyt sitten käänteentekeväenä asiana. Tämä valtion omaisuuden myyntipolitiikka varsinkaan tässä suhdannetilanteessa, kun sitä ei käytetä mihinkään tuottavaan tarpeeseen, on kyllä kestävämpiä politiikkaa, ja siitä tulevat sukupolvet kärsivät. [Sheikki Laakso: Mikä juttu se taseet töihin on, joku keskustajuttu?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.32 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän työllisyystilanteeseen taisi tulla tänään selvyttä. Siellä oli 285 000 työtöntä työnhakijaa ja 101 000 pitkäaikaistyötöntä eli vuoden työttömänä olleita. Mentiin yli 100 000:n rajan. Tällä hetkellä avoimien työpaikkojen määrä on puoliintunut, niitä oli 50 000. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on vähintään viisi hakijaa — melkein voi sanoa, että kuusi hakijaa. Ja nyt te korostatte kovasti sitä, että nyt kun leikataan täältä työttömyysturvasta, niin yhtäkkiä niitä työpaikkoja syntyy sinne avoimelle sektorille, tai minne niitä sitten syntyykään. Tulokset näyttävät just päinvastaista. Koko ajan mennään huonompaan suuntaan, ja sen vuoksi olisin odottanut, että täällä olisi ollut enemmän panostuksia työllisyyden hoitamiseen, rakentamiseen, investointeihin. Nämä kaikki ovat hitaasti liikkeelle lähteviä toimia, ja niitä olisi pitänyt tehdä jo vuosi sitten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

14.33 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onhan tämä kamottava tilanne, että Suomessa työllisyyttä on hoidettu Euroopan huonoiten. Samaan aikaan kun työllisyys laahaa, ihmisiä on työttöminä, yt:t jylläävät ja samaan aikaan vielä sosiaaliturvasta leikataan, niin hallitus puhuu juhlapuheissaan kauniita siitä, kuinka Itä-Suomi-ohjelmassa meille tulee jotain hyvää ehkä rajan tuntumaan, mutta todellisuus on se, että itäinen Suomi on unohdettu kokonaan muun muassa ammatillisen koulutuksen osalta. Suomi elää muun muassa puusta ja päästä, mutta tämä pää ei todellakaan nyt pysy enää mukana, kun meillä ei teollisuus tule tulevaisuudessa saamaan työvoimaa tämän hallituksen leikkausten takia — 120 miljoonaa ammatillisesta opetuksesta. Minkä takia hallitus samaan aikaan leikkaa opetuksesta, pahentaa työllisyyttä ja vielä oikealta laidalta huudetaan, että Suomi on vientivetoinen maa? Tällä menolla ei kyllä pitkään ole.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

14.34 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerta toisensa jälkeen hämmästyin, kun saavun tähän saliin ja kuulen SDP:n puhuvan siitä, että hallitus lyö veromoukarilla. Oletteko te lukeneet tänään julkaistun oman vaihtoehtonne? [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] Siinä esitetään tätä hallitusta enemmän veronkorotuksia sosiaalidemokraattien toimesta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Sosiaalidemokraatit esittävät hallitusta enemmän veronkorotuksia. Sen lisäksi te esitätte myös hallitusta vähemmän säästöjä. Se on SDP:n linja: vähemmän säästöjä, enemmän veronkorotuksia. Ja se, mikä on huvittavaa, on se, että myös salin keskilaita on samaa mieltä. Myös keskusta, joka on kritisoinut hallitusta veronkorotuksista, esittää hallitusta enemmän veronkorotuksia ja hallitusta vähemmän säästöjä. Te molemmat olette kritisoineet hallitusta myös alvin korotuksesta — puolitoista prosenttiyksikköä. Se on nyt teidän molempien hyväksymä omissa vaihtoehtobudjeteissanne. Kuinka johdonmukainen linja tämä on, keskusta ja SDP? [Sheikki Laakso: Käsittämätöntä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

14.35 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee tässä viikosta toiseen vasemman laidan kritiikkiä hallituksen kasvutoimista, [Niina Malm: Niitä ei ole!] niin haluan muistuttaa teitä nyt siitä, että Suomen talous ei ole kasvanut 17 vuoteen. Ei se kasvanut teidän kaudellannekaan. Ja kun te moittitte nyt meidän velanottoamme, niin kiitos myös teidän. Jos te olisitte aloittaneet nämä toimet, mitä me teemme nyt, niin meidän ei tarvitsisi maksaa niin paljon valtion lainan velan korkoja. Onko teistä kukaan koskaan istuttanut puuta? Onko teistä kukaan istuttanut pensaita tai kukkia tai edes rairuohoa pääsiäisenä? Menettekö te seuraavana päivänä katsomaan, missä se puu nyt on? Ei se kasvu tapahdu yhdessä yössä.

Suosittelen lukemaan Kansainvälisen valuuttarahasto IMF:n tuoretta raporttia. He kiittelevät hallituksen työllisyyttä vahvistavia uudistuksia, muun muassa sosiaaliturvaan ja työttömyysetuuksiin tehtäviä uudistuksia. Ja IMF:n raportti vahvistaa sen, että hallituksen talouspolitiikan linja ja toimet ovat oikeita, ja ne näkyvät myös vuoden 2025 budjetissa ja täydentävässä talousarviossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

14.36 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos näihin juna-asioihin hetkeksi palataan, niin hieman koomistahan tämä on, että edellistä hallitusta syytetään sen liikkeelle laitosta ja seuraavaa sen rakentamisesta, mutta ainut, joka siihen rahaa laittaa, on kyllä nykyinen hallitus.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 talousarvioesityksen täydentämisestä sisältää hyviä ja vähemmän hyviä aikoja, ja valtion omaisuutta myymällä on tarkoitus niitä rahoittaa. Toimeenpano kyllä painottuu lähes yksinomaan etelän suuriin kasvukeskuksiin, ja koko maahan hankkeita ei riitä. Erittäin pikaisella lausunkierroksella olleessa itäisen Suomen ohjelman luonnoksessa — pitkään sen tekeminen kyllä kesti, mutta lausunkierros oli äärimmäisen lyhyt — hallitus kertoo jo olemassa olevia, hallitusohjelmaan kirjattuja muutamia väylähankkeita. Mitään uutta ei ole näköpiirissä: ei tekoja, eikä rahoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

14.37 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On se hyvä, että meillä on huomenna onnenpäivä: vaihtoehtobudjetit saapuvat, joten pääsemme varmasti huomenna ruotimaan erikseen tätä kokonaisuutta nopeasti. Kun olemme lueskelleet näitä läpi, niin kyllä siellä ilmaa on, valitettavasti.

Mutta se, mikä on itse asiassa tässäkin budjetissa hyvää, on se, että pysymme kehyksissä. Näinhän ei tapahtunut viime kaudella, mistä syystä itse asiassa me olemme siinä tilanteessa, missä tälläkin hetkellä olemme. Viime kaudella rikottiin kehykset useamman kerran. Nehän on nimenomaan tehty suojelemaan poliitikoilta, jotka tuhlailivat liikaa.

Mutta, arvoisa puhemies, on tässä hyvääkin. Nimittäin MAL-sopimukset on nyt viimein saatu tehtyä. Nehän tulevat varmasti lisäämään jatkossa kasvukeskusten elinvoimaa. Tietenkin nämä tällaiset uudistukset ovat äärimmäisen hyviä. [Petri Honkosen välihuuto] Mitä Turun tunnin junaan tulee, niin olenko ymmärtänyt oikein, että noin 500 miljoonaa menee itään, 500 pohjoisen suuntaan ja 500 länteen? Kysyisin tätä valtiovarainministeriltä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

14.39 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ihan oikein, että nyt puhutaan isosta kuvasta, mutta en voi olla kiinnittämättä huomiota siihen, että tuolla hyvinvointialueiden rahoitus -luvussa käsitellään aivan ajankohtaista asiaa, eli siellä on nyt miinus 7,2 miljoonaa euroa siihen alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Se perustuu tähän sairaalaverkon saneeraukseen, joka nyt parhaillaan on tuolla sosiaali- ja terveystieteiden liokunnassa käsittelyssä. Ei voi nyt referoida tässä tietenkään keskeneräistä asiaa siellä, mutta meidän kaikki tiedämme, että tässä oikeastaan puututaan yli kymmenen sairaalan päivystys- tai muuhun tällaiseen tärkeään toimintaan. Kyllä se kritiikki tuolla kentällä on erittäin voimakasta.

Sitten toinen asia, mikä on lähinnä huvittava, on se, että hallituskin havaitsi, että se ajokorttitodistusten ja -tarkastusten siirto hyvinvointialueilta yksityissektorille ei tuotakaan sitä säästöä, mikä oli laskettu, koska näistä todistuksista maksetaan hyvinvointialueelle palkkiomaksua. Nyt sitten tätä säästöä niin sanotusti on siellä supistettu, mutta siirto aiotaan silti tehdä ja lisätä sillä tavalla yksityisen sektorin liikevaihtoja. [Vasemmalta: Aikamoista!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

14.40 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valtiovarainministeri Purralle esittelystä ja tärkeästä työstä sen eteen, että maamme taloutta saatetaan kuntoon.

Haluan nostaa eduskunnan keliakiaverkoston puheenjohtajana esille keliakiakorvauksen palautumisen. Perustoimeentulotukeen ehdotetaan lisäystä 520 000 euroa keliakiasta aiheutuvien ruokamenojen huomioimiseen, ja perustoimeentulotuen keliakiakorvaus nostettaisiin 25 eurosta 38 euroon. Keliakia on autoimmuunisairaus, sairaus, jossa viljatuotteiden sisältämä gluteeni vaurioittaa ohutsuolen limakalvoa. Tutkimuksen mukaan maailmanlaajuisesti gluteenittoman ruuan ongelmia ovat sen saatavuus, korkea hinta ja ruokavalion rajoittava luonne. Keliakialiiton tekemän hintaselvityksen mukaan gluteeniton ruo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

kavalio aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia yli 700 euroa vuodessa. Keliakikolle ainoa hoitomuoto on pysyvästi ja tarkasti gluteeniton ruokavalio. Tämän vuoksi korvaus on perusteltu ja tasapuolinen. Tämä hallitusohjelman mukainen keliakiakorvauksen palauttaminen on erittäin tärkeä ja tervetullut alemman tulotason aikuisille. [Puhemies koputtaa] Kiitän tästä kaikkein keliakikkojen puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Viitanen.

14.41 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua kuunnellessa saattaa joskus tulla vähän semmoinen tunne, että ihan kuin perussuomalaisia harmittaisi se, että SDP verottaisi kevyemmin kuin hallitus pieni- ja keskituloisia palkansaajia ja eläkkeensaajia. SDP myöskin antaisi enemmän verohelpotuksia lapsiperheille kuin mitä hallitus antaa, emmekä myöskään toden totta hyväksy hallituksen keksimää lisäveroa eläkkeensaajille, sanoisinko, ryöstöveroa. Eli SDP verottaisi kevyemmin pienituloisia ja keskituloisia palkansaajia ja eläkkeensaajia, ja tämäkö saattaa ihan vaikka harmittaa, vaikka en kyllä ymmärrä, miksi. [Sinuhe Wallinheimo: Ei harmita!]

Puhemies! Ongelma on se, että työ- ja elinkeinoministeriön oma raportti kertoo, että hallituksen monet omat toimet lisäävät työttömyyttä ja heikentävät kasvua. Yksi niistä on toden totta tämä hallituksen arvonlisäveromoukari, joka iskee muun muassa tapahtumalaan, matkailuun, kulttuurialaan, urheilutapahtumiin, ja sieltä viestitään, että tämä korotus on äärimmäisen haitallinen ja kasvun kannalta tuhoisa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

14.42 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on pitkin syksyä kuunneltu keskustan ja sosiaalidemokraattien kaikuva itku siitä, kuinka kamalaa on, että hallitus korottaa yleistä arvonlisäveroa. Olen samaa mieltä, että se on kamalaa, mutta se on välttämätöntä talouden tilanteen korjaamiseksi.

Olisin odottanut, että te olisitte omissa vaihtoehtoissanne peruneet tämän korotuksen. Näin ei tee SDP, eikä näin tee myöskään keskusta. [Sinuhe Wallinheimo: Ohhoh!] Sitten te julistatte täällä, kuinka kauheasti valtio velkaantuu. Olen samaa mieltä. Mutta katsotaanpa esimerkiksi sosiaalidemokraattien vaihtoehtoa: velkaantumismäärä on käytännössä eurolleen sama kuin hallituksella, ainoana erotuksena, että verottaisitte suomalaisia 318 miljoonaa euroa enemmän kuin tämä hallitus. [Jaana Strandman: Oho!]

Sitten, kun käydään läpi teidän kasvutoimia täällä: rajuja veronkorotuksia autoilijoille, jakeluvuorituksen kiristämistä — huh huh — kasvutoimina kehitysyhteistyötä, vastaanottorahan palauttamista, pakolaiskiintiön korottamista, laittomasti maassa olevien terveyspalveluiden palauttamista. Siinä on teidän kasvutoimet. On siinä oikein vaihtoehto hallitukselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän kiinnittämään huomiota, että huomenna keskustellaan noista vaihtoehtobudjeteista sitten erityisesti. [Juho Eerola: Alkulämittely!] — Ja seuraavaksi edustaja Kiuru, Pauli.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

14.44 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Valkonen puhui kansantalouden perusoppikirjasta. No, nyt ei tarvitse ottaa kansantalouden perusoppikirjaa edes kokonaan auki, riittää, kun lukee vähän sisällysluetteloa, sen verran opin jo Turun yliopistossa aikanaan. [Aki Lindénin välihuuto] — Hieno yliopisto. — Suomi on vientivetoinen maa, ja suhdanteet kohtelevat eri maita eri tavalla. Vientivetoista maata suhdanteet koettelevat erityisen ankarasti. Tässä on moneen kertaan tullut ilmi, että täytyy olla malttia. Moni hallituksen esitys on vasta tulossa tai on vasta tullut. Eivät ne vaikutukset aivan hetkessä tule, että siinä suhteessa täytyy olla hieman kärsivällisyyttä.

Edustaja Lohi piti hyvän puheenvuoron lainanotosta. Laina kasvaa, ja se on merkki siitä, että kovia toimia tarvitaan. Niitä on ihan pakko jatkaa, ei ole vaihtoehtoja. Olemme muuten huonolla tiellä.

Ja huomenna sitten saamme avoimesti käsitellä niitä vaihtoehtobudjetteja, joissa varmasti kuulemme ne työllisyysperusteet, miten työllisyys kehittyy, laskentaperusteet ja sen, miten se lainamäärä saadaan nopeasti laskuun ja millä aikataululla. Kiitos huomisesta keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

14.45 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty puheenvuoroja suhdanteesta, ja on totta, että ei hallitusta voi syyttää Suomen talouden ja kansantalouden suhdanteista. Totta kai finanssipolitiikalla voidaan vaikuttaa siihen, tehdäänkö vastasyklisiä politiikkaa vai voimistetaanko niitä suhdanteita, mutta meidän tilanne on nyt niin surkea tässä maassa, julkisessa taloudessa, että vaikka meillä nyt ehkä tarvittaisiinkin vähän vastasyklisiä, niin ei me voida nyt välttyä kovilta säästötoimenpiteiltä eikä myöskään veroratkaisuilta. Niitä on pakko tehdä. Ei ole enää tavallaan aikaa odottaa.

Olen itse aika maltillinen ihminen, mutta sanoisin niin, että nyt ei ole ehkä kuitenkaan siihen ylenpalttiseen malttiin ja odottamiseen aikaa kaikilta osin, nimittäin kyllä nyt pitää uskaltaa rohkeasti tehdä kasvuun satsaavia toimenpiteitä Suomessa, aika rohkeitakin toimenpiteitä. Meidän pitää uskaltaa ottaa tavoite sillä lailla, että tuplataan talouskasvu — vähintään prosenttiyksikön korkeampi talouskasvu, mitä on ajateltu. Tai itse asiassa hallituksella ei taida edes olla mitään tavoitetta tämän suhteen. Kyllä on velkatavoite ja julkisen talouden alijäämätavoite, ja kumpikin on epäonnistumassa. Otetaanpa yhdessä nyt kasvutavoite. Ei tämä maa nouse säästämällä ja veroja korottamalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laakso.

14.46 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani ministeri esitti todella vastuullisen esityksen.

Edustaja Viitanen aikaisemmin puhui tulostaulusta. Tulostaulua voi katsella kesken otelun vaikka kuinka paljon, mutta totuudessaan siinä kohtaa, kun se peli loppuu, niin vasta siinä vaiheessa me tiedetään se lopullinen tulos. Miettikääpä tilannetta ja mitä hallitus tällä hetkellä tekee. Se tekee sellaisia ratkaisuja, mitä kautta siinä kohtaa, kun talous lähtee kasvamaan, Suomella on tämä äärettömän hyvä tilanne. Tässähän saattaa aivan hyvin käydäkin niin, että tämän kaiken hyödyn kerää seuraava hallitus, mutta minun on ainakin pakko sanoa, että laitan pääni tyynyyn todella tyytyväisenä, kun tiedän, että olen ollut itse teke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

mässä sitä työtä sen eteen, että se seuraava hallitus pystyy nauttimaan näistä töistä. [Petri Honkosen välihuuto]

Kuitenkin, kun tässä kuuntelee näitä juttuja aika paljon, niin ihmettelen kyllä nimenomaan sitä, että sieltä vasemmalta laidalta niin paljon te itkette tätä työttömyyttä ja kaikkea tämmöistä, mutta kertokaa minulle yksi asia: minkä takia me tarvitaan sitä maahanmuuttoa, jos meillä on näin hirvittävä tilanne? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Täällä oli vielä neljä puheenvuoropyyntöä, otetaan ne, ja sitten ministerille vastauspuheenvuoro. Ja sitten oli yksi, joka oli jonottanut puheenvuoroa, niin hänen varsinainen puheenvuoronsa otetaan, ja sen jälkeen vaihdetaan asiakohtaa sitten. Eli Sarkomaa, Sammallahti, Räsänen ja Valkonen. — Sarkomaa.

14.48 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan ihmisille, jotka kuuntelevat huolissaan tätä keskustelua, on hyvä sanoa, että ensi vuoden talousarviohan on elvyttävä, ei vahvasti, mutta se elvyttää, ja samaan aikaan on pakko tehdä niitä rakenteellisia uudistuksia, on vastuu tehdä niitä, koska ne on jätetty tekemättä. Edellinen hallitus olisi voinut tehdä paljon. Nyt on välttämätöntä tehdä toimia, jotta Suomessa työ kannattaa, Suomessa on työtä ja yrittäjyyttä, jotta voimme pelastaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan. Se on aivan välttämätöntä. Olemme vaikeassa tilanteessa, ja silti tässä ensi vuoden talousarviossa, tässä täydentävässä budjetissa, on paljon myöskin myönteisiä ja hyviäkin asioita, ja niistä voimme sitten seuraavankin kerran keskustella.

Mutta haluan korjata, että ensimmäisessä puheenvuorossani minun piti sanoa 530 000 ja sanoin miljoona. Ehkä se johtui siitä, kun puhuin samassa virkkeessä oppositiosta. Pahoittelen tätä virhettä. Korjaan sen pöytäkirjoihin. Eli tarkoitus on kompensoida arvonlisäveron noston [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] aiheuttamaa vajea kirjallisuuden tekijöiden lainauskorvauksiin. Siksi tämä raha on tullut, ja pidän sitä erittäin tärkeänä. [Puhemies: Kiitoksia!] Olen jatkossa tarkempi. [Joona Räsänen: Kaikki otetaan opposition piikkiin!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti. [Aki Lindénin välihuuto]

14.49 **Tere Sammallahti kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Jos saan hetken puhua, edustaja Lindén, voitte pyytää varmasti oman puheenvuoron. Tästä länsiradasta kun on nyt ollut puhetta ja erityisesti näyttää siltä, että demareilla ja kepulla tämä asia painaa, niin muistutan vielä, kuten edustaja Wallinheimo tuossa aikaisemmin, että karkeasti 500, 500 ja 500 menee länteen, pohjoiseen ja itään ja länsiradan eli Espoon päädyn ja Turun päädyn työssäkäyntialueiden lähiliikenneyhteyksien parantaminen on vain yksi osa tätä kokonaisuutta. Eittämättä edustaja Ovaska ei millään tavalla vastusta niitä raideinvestointeja, jotka tulevat hänen omaan vaalipiiriinsä tuossa pääradan varrella, minne laitetaan itse asiassa enemmän rahaa kuin tähän länsirataan. Mutta näyttääkin olevan isompi ongelma nyt vain kepulla ja demareille, että tällä hallituskaudella raiteita ja asfalttia tulee muuallekin kuin teidän omiin kotipitäjiinne ja omien mökkiteittenne varsille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

14.50 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun puhutaan nyt erilaisista raideinvestoinneista tai muistakin investoinneista, niin eiköhän se nyt Suomen kannalta ole hyvä, että kuokka menee maahan, puhutaan sitten lännestä, idästä tai keskeltä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oikein!] Nyt tarvitaan kuokka maahan, jotta myös työllisyys ja kasvu lähtisivät käyntiin.

Se, mikä tässä hetkessä täällä kasvun saralla aiheuttaa eniten huolta, liittyy juuri siihen, että me tiedämme, että meidän vientimarkkina näyttää todella sumealta. — Saksa on vaikeuksissa, he ovat luottaneet liikaa Venäjän halpaan energiaan. Yhdysvaltojen ja Kiinan suhteen ei vielä tiedetä, mitä mahdollinen vallanvaihto tuottaa. — Senpä takia nyt olisi ensiarvoisen tärkeää, että me palautettaisiin luottamus meidän kotimarkkinoihin, koska kotimainen kysyntä on se, mikä on keskeisin draiveri myös siellä ensi vuoden kasvun takeena. Sen takia SDP on esittänyt yli puoli miljardia suurempaa työn verotuksen alentamista kuin hallitus pieni- ja keskituloisille, jotta me saataisiin ostovoima liikkeelle, [Puhemies koputtaa] jotta me saataisiin työllisyys liikkeelle. [Puhemies koputtaa] Toivoisin, että hallitus edes tähän tarttuisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Valkonen, minuutti.

14.51 **Ville Valkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Länsirata on koko eteläistä Suomea hyödyttävä strateginen aluekehitysinvestointi, joka kytkee yhteen yli miljoona suomalaista. Se hyödyttää niin pääkaupunkiseutulaisia, lohjalaisia, salolaisia, turkulaisia, kaarinalaisia ja tätä kautta, kasvun kautta, koko Suomea. Samalla tavalla vaikkapa pääradan kehittäminen on ehdottoman tärkeää. Siihen käytetään tällä hallituskaudella enemmän rahaa kuin länsirataan. — Edustaja Ovaska, en ole kuullut teidän vastustavan sitä. — Samoin moottoriteihin — Kuopio—Leppävirta lähestulkoon 200 miljoonaa euroa — Karjalan rataa, pohjoisessa on ratahankkeita, [Piritta Rantanen: Rahaa on!] ja perusväylänpito on nostettu korkeammalle tasolle kuin vuosikymmeniin.

Toimintamenoja karsitaan, syömävelkaa pyritään hillitsemään, mutta kyllä meidän pitää uskaltaa investoida. Tämä keskustan valitsema hevoskärrypopulismi on surullista ja täysin lyhytnäköistä. Ratahanke, joka nyt tehdään kuntoon, on sata vuotta suomalaisten käytettävissä. [Puhemies koputtaa] Te katsotte ensi viikolle. [Markus Lohen välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Purra, enintään viisi minuuttia.

14.53 **Valtiovaraministeri Riikka Purra:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kansanedustajille, sanoisinko, sillä tavalla kannustavista puheenvuoroista, että kerta kerran jälkeen täällä salissa yhä enemmän ymmärretään se, missä tilassa tämä julkinen talous on. Edes vasemmalta ei enää tule tähän peruslähtökohtaan läheskään niin kriittisiä puheenvuoroja kuin vielä kautemme alussa. Vähitellen se sanoma menee perille.

Keskustelu alkoi erittäin lupaavasti edustaja Lohen puheenvuorolla, jonka ymmärsin niin, että te olette myös keskustassa huolissanne kokonaisveroasteesta, joka Suomessa on hyvin korkea ja jota ei sovi nostaa näin kituliaan kasvun oloissa. Olin sieltä mielestäni saamassa jopa ajatuksia Lafferin käyrän olemassaolosta eli siitä, että valtion verokertymän, veroasteen funktiona sillä on selkeä rajansa. Jossain vaiheessa verojen korotus ei enää tuo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

kaan mitään positiivista, vaan päinvastoin. Siinä mielessä, kun olen otsikoita lukenut ja ymmärtänyt, että koko oppositio ehdottaa esimerkiksi ylempiin tuloluokkiin lisää veronkorotuksia, ihmettelen näitä esityksiä. Puheenvuoronne eivät oikein sovi toisiinsa.

Sen sijaan arvonlisäveron korotus, josta myös kuulin, että te ette olekaan sitä perumassa huomenna käsittelyssä olevissa vaihtoehtobudjeteissa, ei liity tähän. Sen sijaan verotuloarvio laskee, se yleinen suhdanne. Verotulot ovat hyvä indikaattori talouden yleisestä dynamiikasta, siitä, miten viennissä ja muualla menee. Kokonaisveroasteesta on hyvä huomata se, että vaikka me olemme joutuneet tekemään näitä ikäviä veronkorotuksia, niin kokonaisveroaste ei tämän hallituksen kaudella meidän päätöksin nouse.

Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen sai kysymyksiinsä siitä, mitä tehdään huonommin, tuolta hallituspuolueiden osalta niin erinomaisia vastauksia, että en voi kuin niitä toistaa. Mutta kieltämättä, kun en itse ole ehtinyt vielä teidän vaihtoehtobudjetteihinne lainkaan perehtyä, hämmennyin, kuinka paljon sain täällä tietoa siitä, mitä ne kuitenkin sisältävät [Piritta Rantanen: Kannattaa itse lukea!] näiden verojen osalta, sen osalta, mitä te näistä moittimistanne säästöistä ette kuitenkaan peru ja niin edelleen. Odotan kyllä innolla, että pääsen niiden pariin aivan tuota pikaa.

Edustaja Hoskonen, olen tismalleen samaa mieltä teidän kanssanne tietenkin siitä, mitä Suomessa harjoitettu kiilusilmäinen ilmastopolitiikka on aiheuttanut, mutta tämä hallitus tekee sellaista ilmasto- ja energiapolitiikkaa, joka ei heikennä sen paremmin kilpailukykyä kuin kotitalouksien ostovoimaakaan. Ja mitä tulee siihen sähkön hintaan, niin sehän on tällä hetkellä Suomessa keskimäärin hyvinkin alhainen Euroopan mittakaavassa, mutta nämä kaikki sitä ja energiapolitiikkaa vaikeuttavat tekijät toki ymmärrämme. [Hannu Hoskosen välihuuto]

Länsirataan hyvin vastattiin sieltä kokoomuksen suunnalta. Yhdyn näihin.

Sitten keskustan edustaja Honkonen muistaakseni kritisoi sitä, että rahoitamme infrapakkettia ja investointeja, neljän miljardin kokonaisuutta, näillä omaisuustuloilla. Ymmärrän, että te ette pidä länsiratainvestoinnista, tästä 400 miljoonasta tai ensi vuoden osalta 10,55 miljoonasta, mutta otaksun, että tämän puheenvuoron osalta teidän vaihtoehtobudjetistanne löytyy jotain muuta rahoitusta näille investoinneille siltä osin kuin te niitä kannatatte. Hallituksen tekemä valinta ei lisää meidän velanottoamme. Siitä huolimatta teemme näitä hankkeita ympäri Suomen, kuten täällä on kuvattu. Se, mitä haluan tällä viestiä, on, että se kritiikin esittäminen on niin äärimmäisen helppoa. Mutta pian pääsemme perehtymään siihen, mitkä ovat teidän vaihtoehtonne tämän kokonaisuuden osalta.

Arvoisa puhemies! Kuten tämäkin täydentävä talousarvioesitys ja siitä käytävä keskustelu näyttää, niin tämä ei todella ole helppoa. Järjestelmän kaventaminen, tämän paisuneen sosiaalivaltion kaventaminen näissä oloissa, kun meidän talouskasvu on näin heikkoa, epävarmuudet valtavia, on geopolittisia haasteita ja niin edelleen, ei, totta vie, ole helppoa. Ja kuten kaikki tässä salissa tietävät, säästötoimien tekeminen poliittisesti ei ole helppoa. Siksi minua ei edelleenkään ihmetytä, että kaikilla siihen ei ole kanttia koskaan löytynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja niin kuin sanoin, on yksi puheenvuoro, jota on jonotettu täällä, eli se on perinne, että annetaan mahdollisuus. Edustaja Ovaska, olkaa hyvä, ja sen jälkeen siirrytään sitten.

14.58 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, tässä täydentävässä esityksessä hallitus on päättänyt varata rahaa länsirataan eli Turun tunnin junan pääomittami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

seen, rakentamiseen. Yhteensä valtio on sitoutunut 400 miljoonalla eurolla, mutta me tiedämme, että se ei jää siihen, koska tällä hetkellä koko projektin arviot liikkuvat 3—4 miljardissa eurossa.

Pelkona siis on, että valtion rahoitusosuus nousee. Toivon, että valtiovarainministeri Purra voi vakuuttaa, että tämä on raja ja valtio ei osallistu kustannuksiin enempää, toisin kuin esimerkiksi pääministeri Orpo on varsinaissuomalaisille ja turkulaisille lupailut. EU on ilmoittanut, että tähän rahaa ei tule. Tämä ei ole kannattava ja järkevä hanke, kuten ovat Suomessa ministeriöt yhdessä todenneet. Juuri sen takia nekin puolueet, jotka ovat olleet aikaisemmin hankeyhtiöiden takana, ovat heränneet ja tajunneet, että ei ole todellakaan järkeä toteuttaa tällaista hanketta.

Silti hallitus, erityisesti perussuomalaiset — liikenneministeri Ranne, valtiovarainministeri Purra — ovat nyt mahdollistamassa sen, että Turun tunnin juna -hanke toteutetaan samaan aikaan, kun meillä leikataan kaikkialta. Meillä leikataan sosiaaliturvaa, meillä leikataan ammatillisesta koulutuksesta, meillä lakkautettiin aikuiskoulutustuki. Samaan aikaan on kuitenkin hallitus tuomassa esityksen, jolla toteutetaan miljardiluokan investointi. Tämä ei kyllä hyödytä millään tavalla edustaja Wallinheimon Keski-Suomea tai edustaja Heikkisen Oulun vaalipiiriä saati edustaja Hoskosen Pohjois-Karjalaa. Meidän pitää laittaa nykyiset tiemme ja ratamme kuntoon eikä investoida tällaisiin järjestömyyksiin.

Me tiedämme jo nyt, että viime hallituskaudella oppositiopuolueet muistuttivat siitä, miten korot vaikuttavat valtiontalouteen. Kyllä, korot tulevat maksettaviksi. No, samalla on tämä länsiratahanke. Jos arvio on nyt 3—4 miljardia euroa, niin paljonko se on tulevaisuudessa, kun kustannukset koko ajan kasvavat? Ne tulevat maksettaviksi ei vain seuraavalle ja sitä seuraavalle vaan vielä sitäkin seuraavalle hallitukselle. Eli ne hallitukset, jotka kulloinkin ovat vallassa, joutuvat karsimaan budjetista, perusväylänpidosta ja kehittämissankkeista, jotta Turun tunnin juna saadaan toteutettua. [Mira Nieminen: Mikä on vaihtoehto?] — Mikä on vaihtoehto? Vaihtoehto on se, että tätä hanketta ei tehdä, ja vaihtoehto on se, että myöskin rantarataa parannetaan niin kuin hallitus tällä hetkellä tekee. Tämän ovat todenneet myöskin RKP:n edustajat ja osa perussuomalaisten edustajista, että olisi järkevämpää laittaa nykyinen rataverkko tuolta osin kuntoon.

Täällä myöskin tuotiin, arvoisa puhemies, erittäin hyvin esiin se, että ei ole järkeä myydä Finaviaa, ei ole järkevää myydä VR:ää, jotka ovat meidän huoltovarmuuden kannalta keskeisiä toimijoita. Mutta siitäkin huolimatta tämä hallitus perussuomalaisten tuella myy valtion omaisuutta, jotta Turun tunnin juna -hanke toteutetaan.

Me kaikki tietysti mietimme, mitä kunnat tästä joutuvat maksamaan. Kunnilla ei ole tällä hetkellä rahaa tällaisiin järjestömiin investointeihin, koska heidän pitää kantaa huoli koulusta, kulttuurista, sivistyksestä ja muista palveluista, joista valtio tällä hetkellä rajusti leikkaa. Kun katsoo tätä kokonaisuutta — täällä kysyttiin, mitä sitten jää maakuntiin ja kuka saa ja mihin panostetaan — niin tämä hallitus on esimerkiksi antanut nolla euroa Pirkanmaalle tiestön kehittämishankkeisiin. Nolla euroa isoihin väyläinvestointeihin. Ei ole valtatie kolmea, ei ole valtatie yhdeksää, vaan on Turun tunnin juna.

En sano tätä vain sen takia, että tämä olisi nyt alueellisesti itselleni jotenkin, että minä tamperelaisena, pirkanmaalaisena vastustan vain tätä. Ei, sanon tämän liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajana, kun olemme kuulleet asiantuntijoilta, missä tilassa meidän väyläverkkomme on ja miten sitä pitäisi lähivuosina kehittää. Meidän väyläpolitiikkamme on poukkoilevaa. Aina hallituksen vaihduttua tehdään ennätysmäärällä korjaustoimenpiteitä. Esimerkiksi vuonna 23, kun hallitus tuli, päällystettiin 4 000 kilometriä. Sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

moin tehtiin nyt vuonna 24, ja tällekin vuodelle lähes 4 000 kilometriä tulee täyteen. Ja sen jälkeen rahoitus romahtaa. Tämä väyläpolitiikka on poukkoilevaa, ja jos tämä investointi nyt toteutetaan, niin sellaisena se myöskin pysyy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.03.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.27.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 4. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Lohi poissa. — Edustaja Piisinen. [Aki Lindén: Ei ole kiire! — Jorma Piisinen: Kello on jo sen verran...] — Että alkaa kiire tulla vai?

19.28 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Nostan tässä puheenvuorossani esille yhden tärkeän hallituksen esityksen, jolla parannetaan väkivallan uhrien asemaa Suomessa. Talousarviossa esitetään lisämäärärahaa sekä Syyttäjälaitokselle että tuomioistuinelaitokselle lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumisesta aiheutuvien kustannuksien kattamiseen. Syyttäjät saavat 211 000 euroa ja tuomioistuimet 725 000 euroa. Hallitusohjelmassa sovittiin, että perhe- ja lähisuhdeväkivallan sovittelusta tullaan pääsääntöisesti luopumaan. Kun asiat viedään rikosprosessiin, aiheuttaa se lisäkuluja Syyttäjä- ja tuomioistuinelaitokselle, ja nämä kulut tullaan tällä esityksellä kattamaan täysimääräisesti.

Määrärahaesitys liittyy kiinteästi hallituksen esitykseen, jossa osaltaan vastataan myös ajankohtaiseen, keskustelussa olleeseen kysymykseen erityisesti naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Nostan tämän esille erityisesti sen vuoksi, että sieltä salin vasemmalta laidalta meitä perussuomalaisia on osoitettu naisiin kohdistuvan väkivallan vähättelystä, ja sitähän me emme ole tehneet.

Arvoisa puhemies! Tuoreen tilastoraportin mukaan täysi-ikäisistä lähisuhdeväkivallan uhreista 75 prosenttia oli naisia ja epäillyistä 77 prosenttia miehiä. Toisaalta vuonna 2010 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan naiset ja miehet olivat kokeneet nykyisen kumppanin tekemää väkivaltaa lähes yhtä usein, mutta väkivallan muodoissa oli eroja. Naiset olivat kokeneet enemmän kiinni tarttumista, kuristamista ja liikkumisen estämistä, miehet puolestaan kovalla esineellä heittämistä ja läimäisyjä. Entisten kumppanien tekemää väkivaltaa naiset olivat kokeneet kaksi kertaa niin usein kuin miehet.

Esityksessä ehdotetaan, että soviteltavaksi ei saisi ottaa väkivaltaa sisältäviä rikoksia eikä eräitä muita rikoksia, jotka ovat kohdistuneet rikoksesta epäillyn läheiseen. Sovittelun kielto ei kuitenkaan koskisi asianomistajarikoksia. Esityksen tavoitteena on, että soviteltavaksi ei enää otettaisi rikoksia, joissa rikoksesta epäillyllä on tyypillisesti valta-asema uhriin nähden ja joissa on vaikeaa selvittää, onko uhri suostunut sovitteluun vapaaehtoisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Itse ajattelen sovittelun olevan joissakin tapauksissa erittäin toimiva ratkaisu, mutta on myös paljon sellaisia tapauksia, joissa sovittelulla ei ole saavu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

tettu toivottua tulosta. Näiden tapausten osalta esitys tulee lisäämään syyttäjien ja tuomioistuinten työmäärää sekä kustannuksia mutta myös helpottamaan väkivallan kohteeksi joutuneiden asemaa. On selvää, että kenenkään ei tarvitse kärsiä toistuvasta lähisuhdeväkivallasta, ja näin ollen esitys on ehdottoman tarpeellinen uhrien aseman parantamiseksi. Ja nämä kulut tulee talousarvioesityksen mukaisesti kattaa täysimääräisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen, poissa. — Edustaja Lindén.

19.31 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt tässä vielä olen paikalla, niin käytän tämän puheenvuoron, jonka olin silloin aikaisemmin varannut, vaikka sen vastauspuheenvuoronkin silloin sain. Ihan samaa asiaa en tässä tietenkään aio toistaa.

Meillähan oli tämä esittely valtiovarainvaliokunnassa, ja siellä budjettipäällikkö Niemelä piti sellaisen tiiviin yhteenvedon tästä. Kiinnittäisin ensimmäiseksi huomiota siihen, että kun me jokin aika sitten käsitelimme lisätalousarviota vuodelle 24, niin esimerkiksi pääluokka 32:n — työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka, jonka tunnen sen takia hyvin, koska olen valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtaja — suuruusluokassa tapahtui 10 prosentin muutos eri suuntiin. Tämä kertoo siitä, että yhden vuoden aikana meidän budjettipohjassa ja siellä olevissa keskeisissä asioissa voi tapahtua todella suuria muutoksia. Ja nythän meillä on kaksi kuukautta kulunut siitä, kun tämä keltainen kirja eli virallinen budjettikirja on meille annettu, ja nyt sitten on täydentävä, jossa tehdään tiettyjä muutoksia. Tämän haluan sen takia sanoa, että kun joskus täällä riitelemme aika pienistäkin rahoista — valtiontaloudessa miljoona on pieni raha, vaikka se on ihmiselle suuri raha — ja silloin helposti sanotaan, että ei ole varaa johonkin tai jotain tällaista, mutta todellisuudessa tämä budjettitalous heiluu koko aika paljon suuremmalla laajuudella niin, että itse asiassa meillä olisi mahdollisuus rahoittaa monia sellaisia, täällä usein esillä olleita, pieniäkin asioita.

Merkittävin ja isoin asiahan tässä täydentävässä on tämä liikennehankkeiden valtuus. Korostan sanaa ”valtuus”. Se tarkoittaa sitä, että avataan lupaa tehdä tiettyjä liikennehankkeita, mutta ensi vuodellehan siitä kohdistuu rahoituksellisesti vain 10 prosentin osuus. Eli vaikka tämä on vuoden 25 täydentävä talousarvio, niin valtuus on eri asia kuin sitten se rahoitus.

Ja ehkä tässä ihan lopuksi vielä otan lyhyenä toistona sen, minkä tässä muutama tunti sitten nostin esille: tämä hyvinvointialueiden rahoitus. Täällähan on tämä 7 miljoonan säästö nyt näistä sairaaloiden päivystyksistä ja tiettyjen toimintojen keskittämisestä, mitä parhailaan siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsitellään. Samoin täällä on sitten sen säästön pienentäminen, jonka oli arvioitu tuottavan 4 tai jopa 5 miljoonaa euroa, kun siirretään ajokorttitarkastuksia, todistukset julkiselta sektorilta yksityiselle. Sehän on sitten jäämässä huomattavasti pienemmäksi. Oma arvioni on, ettei siinä säästetä tuonkaan vertaa, koska ne kustannuslaskelmat olivat minun mielestäni ei niin tarkkoja. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen, poissa. — Edustaja Rasinkangas.

19.35 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valtiovarainministeri Riikka Purralle erinomaisesta talousarvioesityksestä. On tärkeää, että hallitus on ohjelmassaan tekemässä rakenneuudistusta ja pitkän tähtäimen vakauttamista Suomen talouteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

Jos mistään ei leikata, ei mikään muutu, paitsi velan määrä lisääntyisi. Emmehän halua joutua EU:n tarkkailuluokalle, vaan haluamme päättää itse.

Täällä on vasemmalta laidalta ihmetelty, miksi nykyinen hallitus ei ole saanut työttömiä määrää vähentymään. On muistettava, että hallituksella on vielä paljon toimia, jotka ovat vielä valmistelussa, joten nyt ja heti ei työttömyystilanne merkittävästi voi muuttua. Tänäpäin olin kuuntelemassa Suomen Pankin julkista kuulemistä, missä todettiin, että inflaatio on vakautumassa ja vienti elpyy. Laivan keula on siis käännetty ihan oikeaan suuntaan tämän hallituksen toimesta.

Erityisen hienoa on, että hallitus on huomionut lapset ja nuoret satsaamalla resursseja muun muassa perusopetukseen ja toiselle asteelle sekä kiusaamisen ehkäisyyn. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. Tällä on vaikutus ja yhteys myös perheiden hyvinvointiin, kun lapsi saa riittävästi tukea myös opintojensa tueksi jo koulussa.

Erityisen tärkeitä ovat myös turvallisuuteen kohdennetut resurssit, kuten poliisille suunnatut määrärahat muun muassa jengirikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja niin ikään ennaltaehkäisevää työtä kouluissa tekeville koulupoliiseille, jotka toimivat matalan kynnyksen toimijoina lasten ja nuorten ja koulujen kanssa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.36 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt kun käsittelyssä on talousarvioesityksen täydentäminen, niin otan esille siellä olevan tekstin, joka kuuluu näin: toimeentulotuen kautta maksettavan keliakiakorvauksen korotukseen ehdotetaan 0,5 miljoonan euron lisäystä toimeentulotukeen. Eli se tarkoittaa sitä, että siellä talousarviossa on yhteensä puolentoista miljoonan euron lisäys keliakiakorvaukseen ja sen käyttöönottoon. Se on tietysti lähtökohtaisesti hieno asia. Tiedän, miten tärkeästä asiasta siinä on kyse.

Toki haluan myös tuoda esiin sen, että hieman kummastuttaa se kokonaisuus, mikä tähän keliakiakorvausasiaan liittyy, koska aiemmin siellä oli kymmenen miljoonaa euroa varattuna tähän korvauksen ottamiseen rahaa, sitten sieltä hävisi yhdeksän miljoonaa pois eli se jäi miljoona ja nyt sitten tässä täydentämisessä sinne esitetään todellakin se puolen miljoonan euron lisäys. Tavallaan ihmetyttää se aika isojen summien muuttuminen kerralla. Lähinnä siihen olisin halunnut vähän saada täsmennystä, mitä se käytännössä tarkoittaa, mutta tänään kuulin tässä salissa tähän kohtaan liittyviä puheenvuoroja hallituspuolelta kansanedustajilta, jotka kehuivat, että tämä tarkoittaa sitä, että tämä keliakiakorvaus tulee ensi vuonna tietyllä tavalla käyttöön. Se on hieno juttu, mutta silti haluan tämän huomion siitä vielä tuoda esiin, että nimenomaan sieltä alun perin se yhdeksän miljoonaa leikattiin pois ennen kuin se tuli käyttöön. Siihen, mitä se tavallaan käytännössä sitten vaikuttaa, olisin halunnut lisätietoja kuulla.

Tämä nyt tässä huomiona ja kiitoksena, että hyvä, että on puolitoista miljoonaa euroa sinne osoitettu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.38 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! On suorastaan pakko nyt napata kiinni tuosta edustaja Piisisen puheesta, jossa hän hyvin ansiokkaasti otti esille tuon sovittelun käytön lähisuhdeväkivaltatapauksissa ja sen, kuinka nyt ollaan rajaamassa sieltä pois so-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

vittelun käytön mahdollisuus. On omastakin mielestäni hyvin tärkeätä se, että on lähisuhdeväkivaltatilanteitten hoitamiseen mahdollisimman paljon erilaisia työkaluja, toimivia työkaluja.

Se kokemus, mikä minulla taas tuolta poliisimaailmasta on, on se, että sovittelu on toimiva työkalu joihinkin lähiväkivaltatilanteisiin, joihinka se sitten soveltuu. Siinä on muun muassa sellainen hyöty, että voidaan tarjota erilaisia palveluja, tukitoimintoja ja apua osapuolille, varsinkin sinne väkivaltaa käyttäneelle henkilölle. Se on lähtökohtaisesti täysin väärin, että väkivaltaa missään muodossa käytetään, ja varsinkin kun sitten sitä enemmän siellä ilmenee, näissä sovittelutilanteessa pystytään pureutumaan juuri niihin juurisyihin paljon tehokkaammin kuin esimerkiksi semmoisessa tilanteessa, että vain kylmästi päätetään rangaistus ja siitä sitten eteenpäin. Se ei sitä itse ongelmaa välttämättä eikä läheskään aina edes sitten ratkaise, vaan se ongelma vain jatkuu. Tämä on mielestäni kyllä huono asia tässä. On semmoisia tilanteita, joissa sovittelu ei kyllä käy, mutta ne arvioinnit siellä tehdään aina tapauskohtaisesti, mihinkä tilanteisiin se sovittelu käy ja mihinkä ei.

Sitten vielä ottaisin yhden asian tästä talousarvioesityksen täydentämisestä, ja se on tuo kouluväkivallan ehkäisyyn ja ilmiön hoitamiseen suunnattu viiden miljoonan euron rahoitus, joka on äärimmäisen tervetullutta ja osoitus siitä, että tämä hallitus todellakin tekee niitä asioita, mitä on hallitusohjelmassa luvannut ja mihinkä on nähnyt erittäin tarpeelliseksi puuttua. Nyt on vain sitten erityisen tärkeätä se, että tehdään juuri oikeita asioita tällä rahoituksella. Hallitusohjelmaan ovat merkittyinä myöskin ne kipupisteet, ne puutteet, mitkä ovat olleet siellä olemassa jo vuosikausia, ja itse asiassa ne ovat juuri niitä syitä, minkä takia tämä ilmiö edelleenkin elää ja voi hyvin. Olisi vihdoinkin syytä nähdä, että tehdään oikeita korjausliikkeitä tässäkin asiassa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.